Δοσεράνα

Μυτιληναίων Λόγος • Τέχνες • Πολιτισμός

κάθε δεύτερη Πανσέληνο

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: Φιλοτεχνικος Ομιλος Μυτιληνης «Ο Θεόφιλος»

Εκδότης - Διευθυντής: Περικλής Φ. Μαυρογιάννης

«...δι' ἡμᾶς γάρ
ἐγεννήθη Παιδίον νέον,
ὁ πρό αἰώνων Θεός»

Ρωμανός ὁ Μελωδός
(Κοντάκιον Χριστουγέννων)

**ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΤΟΥ 2006
ΕΧΑΣΑΝ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥΣ
450.000 ΠΑΙΔΙΑ**

unicef

3 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ '07

ΜΥΤΙΛΗΝΗ

Μοιράζεται χάρισμα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΕΥΧΟΣ 3 / 24 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2007 - Πανσέληνος

Το περιοδικό ά σελάννα Μυτιληναίων Λόγοι - Τέχνες - Πολιτισμός «μοιράζεται χάρισμα»

Κυκλοφορεί κάθε δεύτερη Πανσέληνο

3 **Άλλοτε και τώρα...**
του Αλφόνσου ΔΕΛΗ

4 **Σ' αυτήν την πόλη έζησε η Σαπφώ**
του Στρατή ΠΑΣΧΑΛΗ

6 **Ρωμανός ο Μελωδός**
του Μήτσου Ν. ΤΣΙΑΜΗ

8 **Μικρή αναφορά στον πεζογράφο**
Νάσο Θεοφίλου
Επιμέλεια: Νώντας ΜΗΘΥΜΝΑΙΟΣ

9 **Η θερινή πανσέληνος του Νάσου**
Ποίημα, του Φαίδωνα ΘΕΟΦΙΛΟΥ

9 **«Μαριάνθη»** του Νάσου ΘΕΟΦΙΛΟΥ
Απόσπασμα από το ομώνυμο διήγημά του «Καταδυομένη Αφροδίτη»

10 **«Ο άδειος δρόμος ερχόταν...»** Ακουαρέλλα
του Γιώργου ΛΟΛΟΣΙΔΗ

11 **«Μόλυβος»** (Λεπτομέρεια) Λάδι
του Αλέξανδρου ΒΑΚΙΡΤΖΗ

12 **Μασιγωμένος έφευγες.** Ποίημα
του Γιώργου ΞΕΝΕΛΛΗ

13 **Κωστής Μοσκώφ**
του Αθανάσιου Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑ

14 **Δόξα τα λεφτά, έχουμε Θεό!**
της Όλγας ΣΤΑΥΡΙΔΟΥ - ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ

16 **30 ΧΡΟΝΙΑ ΘΕΑΤΡΟ στο ΦΟΜ**
(οπισθόφυλλο)

Εξώφυλλο

«Χιόνια του Δεκέμβρη», Λάδι
του ζωγράφου Στρατή ΑΘΗΝΑΙΟΥ

Λογότυπο: "Α σελάννα"
της ζωγράφου Μαρίας ΚΑΛΛΙΠΟΛΙΤΗ

Εσωτερικές σελίδες

Σκίτσα Μίλτη ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗ σ. 6
Γιάννη ΨΥΧΟΠΑΙΔΗ σ. 8

Αγιογραφία EL GRECO
«Η Προσκύνηση των Μάγων» σ. 3
Παράσταση Αγίου
Ρωμανού του Μελωδού σ. 7

Φωτογραφίες Στέλιου ΣΚΟΠΕΛΙΤΗ σ. 4
Καμίλο ΝΟΛΑ σ. 5
Μπάμπη ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗ σ. 15

Οπισθόφυλλο

Φωτογραφία Αίθουσα Θεάτρου του ΦΟΜ
του Στρατή ΤΣΟΥΛΕΛΗ

Το ά σελάννα «ανοιχτό βήμα»
σε όλους τους δημιουργούς

Όσοι από τους δημιουργούς
στο χώρο των Γραμμάτων και Τεχνών
επιθυμούν να στείλουν «συνεργασίες»
προς δημοσίευση ή να διατυπώσουν
απόψεις σκέψεις ή προτάσεις
πάνω σε ευρύτερα Πολιτιστικά θέματα

το «ά σελάννα»

είναι πρόθυμο να φιλοξενήσει κείμενά τους
με μόνη παράκληση αυτά να είναι
σύντομα και περιεκτικά.

(Παράκληση, τα κείμενα σε ηλεκτρονικό αρχείο)

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ:

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ «Ο Θεόφιλος» (1977)
Γραφεία: Σαμοθράκης 3 * Τ.Θ. 68 * 81 100 Μυτιλήνη

Εκδότης - Διευθυντής - Επιμελητής: ΠΕΡΙΚΛΗΣ Φ. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ, Πρόεδρος ΦΟΜ
Τηλ. & Fax: (+30) 22510 43533 • Mob: (+30) 6977922979 • e-mail: seftelis@yahoo.gr
Σελιδοποίηση - Εκτύπωση:
PROMOLINE A.E. • Τηλ.& Fax:22510 44054 - e-mail: promoline@les.forthnet.gr
Επιτρέπεται η αναδημοσίευση του περιεχομένου του περιοδικού
μόνο με προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη (Ν. 2121/93)
(Έκδοση με δαπάνη ΦΟΜ)

2008

σας εύχονται
Καλά Χριστούγεννα & Ευτυχισμένο το

ΟΝΕΙΡΙΚΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ

Άλλοτε και τώρα...

του Αλφόνσου ΔΕΛΗ

Μπορεί οι κατακτήσεις της τεχνικής να έχουν αποστερήσει τον άνθρωπο από κάθε τι το αισθηματικό. Μπορεί ακόμα ο πάταγος ν΄ αποτελεί γνώρισμα της εποχής μας. Η καρδιά μας καταβάλλει κάθε προσπάθεια για να σκληρυνθεί στον υπέρτατο βαθμό και να εξασφαλίσει μ΄ αυτόν τον τρόπο την επιβίωση της στη σημερινή κοινωνία.

Ωστόσο πολλοί είναι εκείνοι που εξακολουθούν και σήμερα να μεταφέρονται στους παραμυθένιους κόσμους και να γοητεύονται απ΄ αυτούς.

Να είναι η θαλπωρή της οικογένειας που μας καθηλώνει μέσα στην καρδιά του χειμώνα πλάι στο παραγώνι του σπιτιού μας, κοντά στα παιχνίδια των παιδιών μας; Είναι βέβαια κι αυτός ένας λόγος.

Τα παραμύθια έχουν γεννηθεί μέσα σε καλύβια ή σε παλάτια, ανάμεσα στο χιονισμένο δάσος, μπροστά στο τζάκι όπου τα ξύλα λαμπαδιάζουν σιγοτρίζοντας τις ατέλειωτες χειμωνιάτικες νύχτες.

Μη σας φανεί καθόλου παράξενη η διαπίστωση πως και στις μέρες μας οι μεγάλοι όπως και τα παιδιά δεν περιφρονούν καθόλου αυτόν τον χώρο της μαγείας.

Η αγάπη του παραμυθιού στους μεγάλους δεν είναι συγκατάβαση, αλλά οργανική ανάγκη που την αναζητούμε συνειδητά ή υποσυνείδητα στα βιβλία, στο θέατρο - ιδιαίτερα στο λυρικό - και προπαντός στον κινηματογράφο. Εκεί τα φανταχτερά χρώματα και η φαντασία του Ντίσνεϋ, ζωντανεύουν στην οθόνη παλιά αγαπημένα παραμύθια και οι απίθανες περιπέτειες του Σεβάχ του Θαλασσινού συνεπαίρνουν χιλιάδες κόσμο. Το ίδιο συμβαίνει και με τις παλιές ανατολίτικες ιστορίες όπως τις ζωντάνεψαν οι κινηματογραφικοί αστέρες, ζωτικές θεότητες, σαν τη Μαρία Μοντέζ, την Υβόν ντε Κάρλο και άλλες. Αλλά μήπως και οι εμφανίσεις του σερίφη σε πολλά αμερικάνικα φιλμ διαφέρουν από το πρόσωπο της μάγισσας ή του όμορφου βασιλόπουλου;

Όλοι μας προσπαθούμε να διαβούμε τη γεμάτη αγκάθια αγριοτριανταφυλλιά που τυλίγει το παλάτι της κοιμισμένης βασιλοπούλας για ν΄ αντικρύσουμε στο πρόσωπό της την τύχη να μας χαμογελά. Το απίθανο ταυτίζεται με τις προσδοκίες και των πιο προσγειωμένων ανθρώπων που περιμένουν πάντα την εύνοια της μοίρας. Η φυγή ακόμα μέσα στους παραμυθένιους κόσμους αποτελεί και το ασφαλέστερο φάρμακο, για τις νευρωτικές καταστάσεις που λίγο ή πολύ μας έχουν όλους κυριεύσει. Αυτό μας το έχει βεβαιώσει πριν αρκετά χρόνια κι ένας μεγάλος ποιητής, ο Κάρολος Μπωντλαίρ που όταν ρωτούσε την πολυβασανισμένη του καρδιά σε ποιο μέρος της Οικουμένης θα επιθυμούσε να βρεθεί, εκείνη του απαντούσε; «Οπουδήποτε, αρκεί να είναι έξω απ΄ αυτόν τον κόσμο»...

Τούτες τις γιορτερές μέρες οι μεγάλοι δάσκαλοι των παραμυθιών και των θρύλων μας περιμένουν για να μας μεταφέρουν στον χώρο του θαύματος. Ο Άντερσεν, οι αδελφοί Γκριμ, ο Ντίκενς με τα Χριστουγεννιάτικα διηγήματα κι αυτός ακόμα ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, γιατί τα εορταστικά του διηγήματα έχουν το άρωμα μιας άλλης εποχής που σβήστηκε ολότελα και μοιάζει με παραμύθι.

Παράδειγμα, ο ήρωας, στο ωραιότερο χριστουγεννιάτικο αφήγημά του με τίτλο «Έρωτας στα χιόνια», ο μπαρμπα-Γιαννιός, που γέρος πια όταν αποφάσισε να χτυπήσει την πόρτα της γειτόνισσάς του και να της εξομολογηθεί την αγάπη του, τον βρήκε ο θάνατος, και καθώς έπεσε μέσα στο δρόμο, «εκοιμήθη υπό την χιόνα που εσωρεύθη δύο πιθαμάς και έγινε σινδών, σάβανο δια να μη παρουσιασθή γυμνός και ξετραχειλισμένος, αυτός και η ζωή του και αι πράξεις του, ενώπιον του Κριτού, των παλαιών ημερών του Τρισάγιου».

Αλλά η πιο κυριαρχική φυσιογνωμία, ανάμεσα στην παγκόσμια Χριστουγεννιάτικη λογοτεχνία, είναι η Σέλμα Λάγκερλεφ που έχει τη δύναμη να μας μεταφέρει με την πολυφτέρουγη φαντασία της στη βορεινή της πατρίδα, τη Σουηδία, στον τόπο που ανθίζουν για μια μοναχά φορά το χρόνο τα «Χριστουγεννιάτικα τριαντάφυλλα».

Θα μπορούσε να σκεφθεί κανείς πως μέσα στο βούρκο της διαφθοράς, που έχει θεριέψει στα χρόνια μας, και στη γνώση των ανθρώπων που νομίζουν πως ξεπέρασαν τη σοφία του θεού, δεν θα υπήρχε καμιά θέση για τα παραμύθια. Ωστόσο, ο σημερινός άνθρωπος επιθυμεί να είναι «δραπέτης του εναγώνιου» που εφιαλτικά τον βασανίζει, γι΄ αυτό με μεγάλη του ευχαρίστηση ξεχνιέται πάντα μέσα στους κόσμους των παραμυθιών.

ΔΟΜΙΝΙΚΟΣ ΘΕΟΤΟΚΟΠΟΥΛΟΣ
EL GRECO (1541 - 1614)
«Η Προσκύνηση των Ποιμένων»

Στρατής ΠΑΣΧΑΛΗΣ

Σ' ΑΥΤΗΝ ΤΗΝ

Φωτ/φία: Στέλιος Σκοπελίτης

Ο ***Στρατής Πασχάλης*** *γεννήθηκε το 1958 στην Αθήνα, αλλά κατάγεται από τη Λέσβο. Έγραψε ποίηση, μελέτες, κριτική, άρθρα. Μετέφρασε ξένους συγγραφείς, κυρίως δραματουργούς. Ανθολόγησε Καραγάτση (Ιστορίες αμαρτίας και αγιοσύνης) και Παπαδιαμάντη (Σκοτεινά παραμύθια). Το 2003 κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ» ο συγκεντρωτικός τόμος των ποιημάτων του με τίτλο «Στίχοι ενός άλλου». Τιμήθηκε με το Βραβείο Ουράνη της Ακαδημίας Αθηνών (1994), το Κρατικό Βραβείο Μετάφρασης (1998) και το Βραβείο Ποίησης του περιοδικού Διαβάζω (1999).*

ΠΟΛΗ ΒΑΡΥΤΙΜΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΦΑΤΙΚΗ. Δύο πρόσωπα, δύο λιμάνια. Η νότια πλευρά, πιο αστική, βυθισμένη σε μακάρια νάρκη. Η βορινή, πιο λαϊκή, ανοιχτή στις ριπές που έρχονται με τα μελτέμια τ' ασπρόμαυρα, τ' αγριωπά. Γενοβέζοι και Τουρκοκρατία μεταμφιέζουν την αρχαιότητα. Το μπαρόκ της Ανατολής γεμίζει την ψυχή με νοσταλγική μελαγχολία. Όπου και να σκάψεις, παρ' όλα αυτά, βρίσκεις νερά κι ερείπια. Στα πρώιμα χρόνια, η μύτη της μικρής χεροονήσου, όπου είναι χτισμένη η κυρίως πόλη, ήταν νησί. Σήμερα, ενωμένη με τη στεριά, τη στεφανώνει το κάστρο των Γατελούζων. Περίπλοκοι δρόμοι, μεγάλα σπίτια που κρύβουν εσωτερικές αυλές. Το καλοκαίρι σ' αυτές τις γειτονιές κάνει αφάνταστη ζέστη και μυρίζει ανυπόφορα γλυκά το γασεμί και τ' αγιόκλημα. Παντού, μέσ' από τα πλακόστρωτα και τα σκαλοπάτια των εισόδων, φυτρώνουνε νυχτολούλουδα. Στα χρόνια του '60, σε πολλά απ' αυτά τα σπίτια, ασφυκτικά γεμάτα με έπιπλα, ζούσαν ηλικιωμένες γυναίκες, μοναχικές, χήρες, γεροντοκόρες. Είχανε τη συνήθεια να μένουν στα υπόγεια και ν' αφήνουν τους άλλους χώρους περίπου ακατοίκητους, σαβανωμένους. Ορτανσίες, καμέλιες, ντάλιες, μπανιγιές, μαγνόλιες, πικροδάφνες και φοίνικες μπορούσες να διακρίνεις απ' τις μισάνοιχτες πόρτες των κήπων. Πυκνοί παράδεισοι, κλειδωμένοι ναοί. Τα νότια προάστια, ο Μακρυ-Γιαλός, η Σουράδα, ήταν ένα ξετύλιγμα αισθαντικού σκηνικού. Πύργοι, βίλες «τρελής» αρχιτεκτονικής των αρχών του αιώνα, πραγματώσεις ονείρων. Παντού πλανιόταν κάτι το παρακμιακό, το ετοιμόρροπο, το αφημένο. Κάτι σαν μαράζι.

Φοβάμαι πως το χάσιμο της Μικρασίας, ο τέλειος εκτουρκισμός, αφαίρεσε από τη Μυτιλήνη τη φυσική της συνέχεια. Την ακρωτηρίασε. Πηγαίνοντας σ' αντικρινά παράλια, αμέσως αναγνωρίζεις την ανταπόκριση που θα πρέπει να υπήρχε ανάμεσα στις δύο ακτές. Αλλά και ο αφελληνισμός των μεγάλων σταθμών της ασιατικής και της μεσοανατολικής ρωμιοσύνης θα πρέπει να της στέρησε κάποιες σημαντικές δυνατότητες ζωτικής ανάσας. Μια αίσθηση Κωνσταντινούπολης, Σμύρνης, Αλεξάνδρειας την υποψιάζεσαι να υφέρπει σε χίλιες μεριές, ορφανή. Εκζήτηση και νωχέλεια, περίτεχνες οικοδομές, λεβαντινισμός. Βυζάντιο πίσω από δυτικότροπες προσωπίδες, τελετουργίες αργόσυρτης καθημερινότητας, παράδοξα «κράματα». Είναι περίεργο, αλλά κάποιες φορές σκέφτεσαι αχνά τον Καβάφη. Ίσως δεν είναι τυχαίο που σ' ένα ψηλό ξενοδοχείο της προκυμαίας (μια πλευρά του την έχει ζωγραφίσει ο Τσαρούχης) έζησε για πολλά χρόνια η ανιψιά του μεγάλου ποιητή, η κόμησσα Χαρίκλεια Καβάφη-Βαλιέρη. Τη συνάντησα κάποτε, μαθητής γυμνασίου, τυχαία. Ένας φίλος μου, ξέροντας πως είχα αρχίσει να

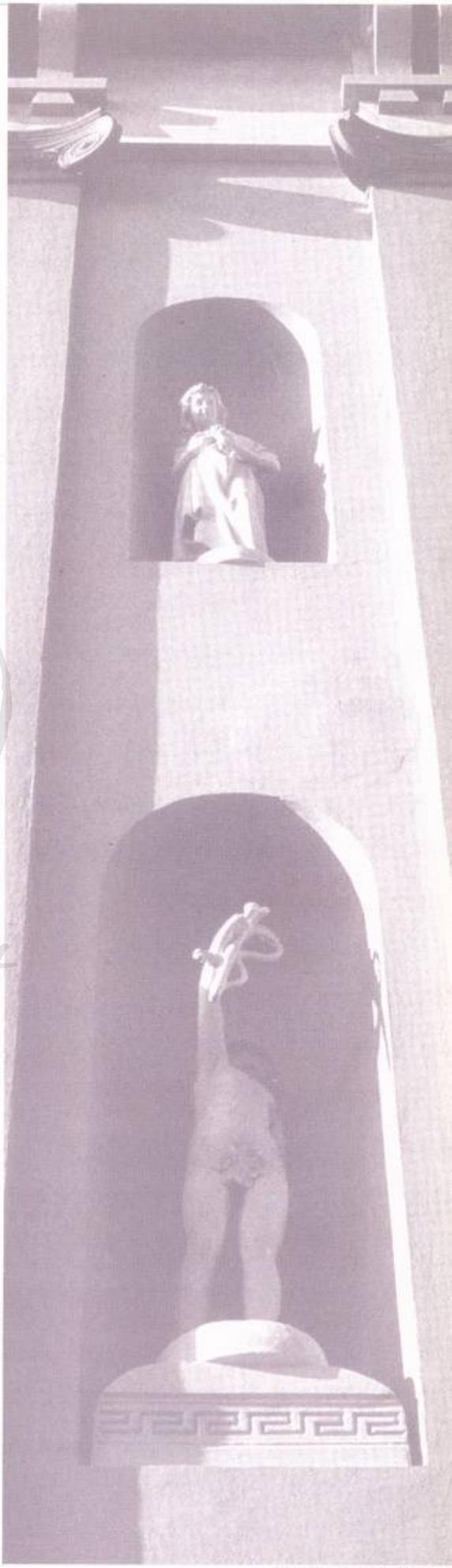
ΠΟΛΗ ΕΖΗΣΕ Η ΣΑΠΦΩ

γράφω ποίηση, με οδήγησε κάποιο βράδυ, χωρίς να το περιμένω, στο δωμάτιο της. Μια ελάχιστη κάμαρα, γυμνή, μ' ένα κρεβάτι στην άκρη. Πάνω απ' το προσκεφάλι της, κρεμασμένο στον τοίχο ένα ροζάριο.
Η κυρία καθότανε στο κρεβάτι, σαν σε καναπέ, με στηριγμένους τους αγκώνες της σ' ένα τραπεζάκι που βρισκότανε ακριβώς μπροστά της. Μιλούσε μόνο γαλλικά κι εγώ της απαντούσα με όσα γαλλικά ήξερα τότε. Κουβεντιάσαμε για μία ώρα περίπου. Ήταν κοντή, παχουλή, μάτια γαλανά, ξέθωρα, κάπως παγωμένα (ελπίζω να μην με ξεγελά το μνημονικό μου), μαλλιά γκρίζα, σε φροντισμένο πλούσιο κότσο. Φορούσε ένα μάλλινο σάλι, ανοιχτό μενεξεδί. Ζούσε παραδίδοντας μαθήματα ξένων γλωσσών. Μου είπε πολλά πράγματα για τη ζωή της. Ιστορίες κάπως απίστευτες. Πως είχε γνωριστεί με τον πρίγκιπα Γιουσούποφ που σκότωσε τον Ρασπούτιν. Ή ότι κάποτε, με τον άντρα της, είχαν νοικιάσει έναν ολόκληρο όροφο στο περίφημο παλάτι του Φοντενμπλό. Για τον Καβάφη εκφράστηκε με πικρή εγκράτεια. Θα πρέπει να υπήρχαν οικογενειακές δυσαρέσκειες.

Παρόμοιες εμπειρίες μπορούσες να έχεις πολύ συχνά στη Μυτιλήνη του άλλοτε. Ανθρωποι κοσμοπολίτικης ντεκαντέντσιας που τους ξέβρασε κάποιο μοιραίο κύμα σ' αυτή την πόλη, όπου έβρισκαν μια ξέχωρη ποιότητα, ικανή να τους κρατά ζωντανούς, μέσα στις ονειρικές αυταπάτες τους. Ταυτοχρόνως, το λαϊκό στοιχείο, δραστικό και παλλόμενο, σε αντίθεση -τι παράξενο- αρμονική πλάι στον γερασμένο αστικό «εκλεκτικισμό». Ίσως γιατί όλα, ταπεινά και σπουδαία, τα χαρακτήριζε το ίδιο ειδικό βάρος και τα διαπότιζε ο ίδιος λαγγεμένος καημός, το ίδιο χοϊκό, βαθύ παραμύθι. Ο Θεόφιλος...

Με το πέρασμα του καιρού η Μυτιλήνη άλλαξε αρκετά. Αστυφιλία, φοιτητόκοσμος, ευκολότερη και συχνότερη επαφή με την πρωτεύουσα, περισσότερο χρήμα, αναπαλαιώσεις, καινούργιοι δρόμοι, σύγχρονα κτίρια, «αξιοποίηση», περισσότερη κίνηση. Σήμερα είναι πιο περιποιημένη, πιο χαρούμενη, θα 'λεγες.

Η ταξική ουδετερότητα έχει εξαφανίσει τις αντιθέσεις, τις ιδιαιτερότητες. Ο χαρακτηριστικός κόσμος ενός τόπου, αφού μετατράπηκε σιγά σιγά σε επαρχιακό μικρόκοσμο, κατέληξε να οβήσει πίσω από κοινότοπους βιοτικούς κώδικες του «όπως παντού». Ωστόσο ακόμη δεν γίνεται παρά να διατηρούνται κάποιες από τις παλιές εκείνες αρχετυπικές ραβδώσεις. Το ίδιο φεγγάρι βγαίνει πάντα πάνω από τα μικρασιατικά βουνά, τις νύχτες του Αυγούστου. Απόλυτη άπνοια. Η θάλασσα, μαύρη γυαλιστερή λίμνη. Πλικτική απάθεια. Κάθεσαι σε μια προβλήτα και κοιτάς έναν κατακόκκινο δίσκο να σηκώνεται αργά στον ουρανό της ανατολής. Κιτρινίζει. Γίνεται ασυγκίνητο πρόσωπο. Πάνω απ' την Πέργαμο, την Έφεσο, τη Μίλητο. Πάνω από τη Λυδία και τις Σάρδεις. Πάνω από το Αϊβαλίκ και την Ιζμίρ... ■

Φωτ/φία: Καμίλο Νόλλα

Λεσβιακή Βιβλιοθήκη - Αρχειακό Υλικό

ΜΗΤΣΟΣ Ν. ΤΣΙΑΜΗΣ *

Σκίτσο: Μιλτ. Παρασκευαΐδης

Ρωμανός ο Μελωδός

«Εφορά με ο κρίνων τα κρύφια»

Οπως συμβαίνει συχνά σχετικά με τη ζωή και το έργο γύρω σε σημαντικές προσωπικότητες, έτσι σε σχέση με τη ζωή και το έργο του Ρωμανού του Μελωδού, υπάρχουν σε πλείστα όσα σημεία αντιλεγόμενες απόψεις και είναι πλέον ή βέβαιο ότι οι έρευνες και οι κρίσεις θα συνεχίζονται και θα συμπληρώνονται με νέα κάθε φορά στοιχεία. Ιδιαίτερα μάλιστα καθόσον η εμφάνιση του Ρωμανού, έλαβε χώρα σε μια εποχή κατά την οποία επόμενο ήταν και ως προς την καταγωγή και τη γέννησή του να σημειωθούν αμφιβολίες και διχογνωμίες, αλλά και ως προς την όλη πορεία της ζωής και του έργου του να υπάρχουν διιστάμενες ερμηνείες.

Εκείνο που έχει σημασία είναι ότι το μεγαλύτερο μέρος του έργου του και ίσως το σπουδαιότερο, περισώθηκε και ο σύγχρονος μελετητής έχει στη διάθεσή του ένα ευρύ φάσμα των κοντακίων (αυτά τα αξιάκουστα δώρα του) για να διαπραγματευθεί και να σχολιάσει και με την ερμηνευτική έρευνά τους να προχωρήσει σε περαιτέρω διαπιστώσεις, τόσο για τη ζωή και για το έργο του μέγιστου αυτού θεορρήτορος χριστιανικού ποιητή. Στον οποίο πολλές προσομοιώσεις δόθηκαν κατά καιρούς χαρακτηρίζοντάς τον ως νέον *«Πίνδαρον της ρυθμικής ποίησης»*. Ο μέγιστος των εκκλησιαστικών χριστιανών υμνογράφων.

Συνέγραψε ως αναφέρεται περί τα χίλια κοντάκια, τα οποία παρέδωσε ο Συναξαριστής. Ο Ρωμανός σε καμιά περίπτωση δεν χρησιμοποίησε τον όρο κοντάκιον. Αλλά τους όρους ύμνος, άσμα, ευχή, ψαλμός, ωδή κ.λπ., όπως σημειώνει στις ακροστιχίδες του. (Νικολ. Β. Τωμαδάκη «Η Βυζαντινή υμνογραφία και ποίησις» Εκδ. Πουρνάρα - Θεσ/νίκη 1993, σελ. 95).

Γεννημένος στην Έμεσα της Συρίας (και όχι στην ανύπαρκτη τότε Ιουδαία) που ήκμαζε στα γράμματα, υπηρέτησε ως διάκονος στην Βηρυτό στο ναό της Αναστάσεως και στη συνέχεια σαν κληρικός στην Κωνσταντινούπολη όπου διέμενε στη Μονή της Θεοτόκου εν τοις Κύρου. Εδώ, επί αυτοκράτορας Αναστασίου του Α' στα μέσα του Στ' αιώνα μ.Χ. έλαβε το χάρισμα των κοντακίων «δι' ενυπνίου» κατά την αγρυπνίαν των Χριστουγέννων, οπότε και συνέθεσε το γνωστό τροπάριο για την γέννηση του Χριστού:

«Ἡ Παρθένος σήμερον τόν ὑπερούσιον τίκτει
καί ἡ γῆ τό σπήλαιον τῷ ἀπροσίτῳ προσάγει,
Ἄγγελοι μετά ποιμένων δοξολογοῦσι,
Μάγοι δέ μετά Ἀστέρος ὁδοιποροῦσι·
δι' ἡμᾶς γάρ ἐγεννήθη Παιδίον νέον,
ὁ πρό αἰώνων Θεός».

(Κοντάκιον. Ἦχος γ'. Τό ὁποῖο καί ἔψαλε ὁ Ρωμανός ἀνεβαίνοντας στόν ἄμβωνα)

*

Μήτσος Ν. Τσιάμης. *Ποιητής - Δοκιμιογράφος. Μεγάλωσε στη Μήθυμνα - Λέσβου. Σπούδασε Νομικά και Πολιτικές Επιστήμες. Επάγγελμα Συμβολαιογράφος. Μέλος της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών και άλλων πνευματικών ιδρυμάτων. Το 1938 κυκλοφορεί την πρώτη του ποιητική συλλογή «Ξεκίνημα». Και έκτοτε μέχρι σήμερα κυκλοφόρησαν άλλα σαράντα βιβλία του, (ποιήματα, δοκίμια, μελέτες, κριτικά άρθρα, χρονικά κ.ά.). Για το έργο του, έχουν γράψει και ασχοληθεί κατά καιρούς έγκριτοι κριτικοί. Ποιήματά του, έχουν συμπεριληφθεί σε διάφορες ανθολογίες.*

Στη θρησκευτική ποίηση του Ρωμανού υπάρχει νοηματική ανάπτυξη και ακριβολογία, λιτή και ιεραρχημένη έκφραση, που στοχεύει στα καθέκαστα της ζωής, όπως τη νιώθει ένας ιερωμένος. Που ζει και βιώνει εσωτερικά ως τα μύχια της επίμονης πίστης του, τα ευφρόσυνα μηνύματα και τους συνειρμούς της θεολογικής του θυμοσοφίας και καλλιέργειας και κυρίως της πίστης. Για να ανασύρει τελικά από τον πλούσιο κόσμο της εσωτερικής του πλουτοφορίας τα χρυσά ψήγματα των ύμνων και των αναβαθμών της βαθύτερης χριστιανοσύνης του. Μέσα από μια γνήσια και προικισμένη ποιητική ιδιοσυγκρασία, *«Η ποιητική γλώσσα*, σημειώνει ο **Νάσος Βαγενάς**, *είναι η γλώσσα μιας θρησκευτικότητας του ανθρώπου, που να υψωθεί στον παράδεισο της έκφρασης»* (Ν.Βαγενά «Η εσθήτα της Θεάς» Εκδ. Στιγμή 1988 σελ. 230).

Η παιδεία του δημιουργού γίνεται εμφανής και η στιβαρή διανοητικότητά του, καθώς και η αναλυτική και εμβριθής σκέψη του, αντικατοπτρίζονται με πλησμονή αφθονίας σε όλους τους στίχους των ύμνων του. Ένας άπεφθος λιβανωτός που υψώνεται ως τα επουράνια. Ο **Γιώργος Σεφέρης**, με την εμβρίθεια κριτικής που τον διέκρινε, γράφει: *«Η ποίηση είναι η γλώσσα του Θεού»*, και θα λέγαμε ότι ο Ρωμανός ο Μελωδός, μίλησε πράγματι με τη γλώσσα του Θεού. Τη γλώσσα που μόνον ο ίδιος θα ημπορούσε να ομιλεί. Και αυτό, δεν ήταν ολίγο. Δυστυχώς η απροσδόκητη και υψιπετής για την εποχή του αλλά και σήμερα, ποίηση του Ρωμανού, δεν αξιολογήθηκε τουλάχιστον φιλολογικά, όσον και όπως θα έπρεπε. Πολλά διδακτικά θα είχαν προκύψει και ιδιαίτερα από την άποψη της γλώσσας, τον πλούτο αυτό της εκκλησιαστικής χριστιανικής μας φιλολογίας. Ιδιαίτερα για την εποχή μας που την διακρίνει ασυγχώρητη λεξιπενία.

Ο **Δ. Α. Ζακυθηνός**, στο βιβλίο του «Βυζάντιον» 1951 σελ. 69, σημειώνει για τον στίχο του Ρωμανού: *«λιτός, άλλοτε βραδύς, και άλλοτε εύστροφος, αγέρωχος πάντοτε και μεστός εννοιών και εικόνων»*.

Ρωμανός ο Μελωδός
Από τοιχογραφία της Εκκλησίας Παναγίας στα Λαγουδερά Κύπρου

Και ο **Θεόδωρος Ξύδης**, στη «Βυζαντινή υμνογραφία» (Εκδ. Νικόδημος 1978, στο κεφάλαιο Ρωμανός ο Μελωδός, σελ. 25 κ.ε.) γράφει: *«Στο Ρωμανό χαιρόμαστε τη ρυθμική κατασκευή του στίχου, έτσι όπως ζωογονείται από πνοή ζωής»*. Ο δε **Ε. Bouvy** τον ονόμασε *«Πίνδαρο της ρυθμικής ποιήσεως»* και *«κάποτε ίσως θεωρηθεί ο μεγαλύτερος εκκλησιαστικός ποιητής του κόσμου»*. Συνεχίζοντας ο **Θ. Ξύδης**, αναφέρει: *«Αν αντιπαραθέσουμε στίχους του Πινδάρου, θα θυμηθούμε τον Ρωμανό»*. Για τη γλώσσα δε, αναφέρει ότι: *«Η ποίηση του Ρωμανού καθώς και όλη η υμνογραφία, έχει πηγή γλωσσική ελληνική»* και καταλήγει (ο Θ. Ξύδης): *«Έτσι με την ποιητική ευρυθμία, μακρυά από κάθε βάναυσο φθόγγο, ν' αντηχεί μέσα από τα κοντάκια των Χριστουγέννων και των Θεοφανείων ένας αδιάπτωτος ύμνος, στον οποίο με πλήρη εσωτερική οικονομία εκφράζονται ιερότατες ιδέες»* (Θ. Ξύδης, ο.α.).

Ο Ρωμανός ο Μελωδός δεν ήταν μόνον ένας αιθερολάμνιστος προικισμένος με θεία εμπνοή «εν δυνάμει» των μουσών λατρευτός, αλλά και ένας γλωσσοπλάστης, γητευτής και του υψηλού λόγου διδάσκαλος, που ανέρχεται την κλίμακα των πνευματικών αξιών ως μοναδικός, αιματηρός αυτόχειρ της άνωθεν δωρεάς *«θείω έρωτι πτερούμενος»*. Ένας ακαταπόνητος στυλοβάτης της Ελληνορθόδοξης παράδοσης.

Η ορθοδοξία του Ρωμανού ταυτίζεται με την εκκλησιαστική διδαχή, και παράδοση. Τα ποιήματά του - ύμνοι, έχουν ιεροπρέπεια και ερωτική τελετουργία, με αναβαθμούς και κλιμακώσεις ευώδεις και σπαράγματα εσωτερικής σιωπής που τροφοδοτούν τις εμπνεύσεις του ως θεία επιταγή, με όλα τα τιμαλφή της υπέρμετρης πίστης του. Μια κατανυκτική λειτουργία, σιωπηλή και μεγαλόστομη, καταλάμπουσα εν τω μέσω της νυχτός, με το ανέσπερον φως της αναστάσεως. Απόσταγμα ψυχικής και πνευματικής αίσθησης, διατυπωμένη με τρόπο άρτιο και ανεπανάληπτο. ■

Μικρή αναφορά στον πεζογράφο

Νάσο Θεοφίλου

Επιμέλεια: **Νώντας ΜΗΘΥΜΝΑΙΟΣ**

1940 - 2004

Εργοβιογραφικό

Σκίτσο: Γιάννης Ψυχοπαίδας

Ο Ν. Θεοφίλου γεννήθηκε στη Μυτιλήνη.

Το έργο του ήταν κυρίως πεζογραφικό. (διήγημα, μυθιστόρημα και διάφορα ιδιόμορφα λογοτεχνικά είδη).

«Ο Ερημόπολις», 1971 (πολυγραφημένη έκδοση, με έξοδα του φίλου του Τιμολέοντα Καββαδία) Εγνατία/Τραμ 1977, Γνώση 1980.

«Καταδυομένη Αφροδίτη», Ερμής 1978.

«Η πέμπτη εποχή - Μπουγιάνης», Εξάντας (στη σειρά «Έλληνες ζωγράφοι για παιδιά»), 1979, 1990.

«Ιστορίες του Καζαμία», Υψιλον 1980, Εστία 1992.

«Εθιμοταξικόν», Εστία 1990.

«Με ταχύτητα πλικίας», Εστία 1991.

«Τι θα γίνω όταν μεγαλώσω», Νεφέλη 1999

«Ο Ερημόπολις και η καταδυομένη Αφροδίτη», Νεφέλη 1999.

«Όπερα των σκιών» (λιμπρέτο σε μουσική Ν. Μαμαγκάκη, που ανέβηκε το 1997 στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών)

«Οι λατρευτοί αποθηκάριοι», Νεφέλη 2003.

Ο Ν. Θεοφίλου άφησε ημιτελές το έργο **«Άσμα Ασμάτων»**, σε μουσική Ν. Μαμαγκάκη. Και μια ακόμη ανολοκλήρωτη συλλογή αφηγημάτων βασισμένων σε τελετές.

Η πεζογραφία του Νάσου Θεοφίλου

Συγγραφέας με μη κατατάξιμη γραφή, η οποία τον κατέτασσε, όπως θα πει ο **Μιχάλης Πιερής**, σ' έναν ατμοσφαιρικό συγγραφέα με γνήσια ποιητική έκφραση και συχνά παιγνιώδες ύφος. Ποτέ δεν παρασύρθηκε από τη συνταγή της εμπορικότητας. Περισσότερο τον απασχολούσε η αύρα των πραγμάτων και των προσώπων και λιγότερο η ουσία τους, τον απασχολούσε ο ρυθμός, ο τόνος, και η γλώσσα της αφήγησης. Με κυριότερο γνώρισμα του ιδιωτικού συγγραφικού του στίγματος, την ποιητικότητα, την ιδιότυπη όραση και την τεχνουργημένη έκφραση, μέσα από ονειρικές διαδρομές, ονειροπολήσεις που καταργούν το συμβατικό χρόνο, καθώς παρελθόν, παρόν και μέλλον συνυπάρχουν, ασχολήθηκε κυρίως με τα απλά αλλά κεντρικά θέματα του καθημερινού βίου. *«Όλα τα*

τετριμένα περιέχουν μια κρυμμένη αφήγηση που αδρανεί παραμονεύοντας, όπως η συμπυκνωμένη σιωπή των ερειπίων», καθώς ο ίδιος ο συγγραφέας ορίζει με το δικό του τρόπο αυτό το *«τίποτα»*, που τον ελκύει και τον ενεργοποιεί. Έργο ενδιαφέρον και ιδιόμορφο, γραπτά που διακρίνονται από το στοιχείο της φαντασμαγορίας, της δημιουργίας ενός ιδιαίτερου μικρόκοσμου, με αρκετά παράδοξα, σκιές και οράματα από τον βαθύτερο ανθρώπινο ψυχισμό, με εξελίξεις απροσδόκητες. Εκεί όπου το εύθυμο ισορροπεί με το σοβαρό, το παράδοξο με το καθημερινό. Λεπτή ειρωνία, καθημερινές στιγμές, ανατρεπτικές εκδοχές και ερμηνείες, πολύπλοκο χιούμορ, στοιχεία κυρίαρχα σε όλο το πεζογραφικό του έργο. *«Πολύ συχνά όταν γράφω»* έλεγε, *«αισθάνομαι ότι αποκρυπτογραφώ μια παράλληλη κρυμμένη ζωή. Μια ζωή σαν ονειρική αντανάκλαση της πραγματικότητας, που με κάνει να συγχέω την πορεία του βίου με την ανάπτυξη της γραφής»*.

Ιδιαίτερη εντύπωση είχε προκαλέσει το βιβλίο του *«Τι θα γίνω όταν μεγαλώσω»* (Νεφέλη 1999) που χρησιμοποιεί τη φόρμα της μαθητικής έκθεσης για να εκφράσει τις αγωνίες των μεγάλων.

Ο Ν. Θεοφίλου θα λείψει ως **συγγραφέας**, χαμηλών τόνων, μακριά από τις συντεχνίες, και ως **άνθρωπος**, της παρέας και του αγαπημένου του ούζου της Μυτιλήνης.

Ἡ θερινή πανσέληνος τοῦ Νάσου

Μοῦ χτύπησαν μεσάνυχτα.
Ὁ Νάσος; ρώτησα.
Μέ σιωπή ἀπάντησαν.

Σάν ἔφτασα ἦταν ζεστός ἀκόμα.
Διαχύθηκε μοῦ εἶπε ὁ γιατρός
στίς νυχτερινές αὖρες
στήν ὑγρασία τοῦ λιμανιοῦ
μέ τά πιοτά καί τά θαλασσινά.

Διαχύθηκε,
στήν ἁπαλή ἀφή τῶν γάτων
καί στίς ἔννοιες τῶν φίλων.
Στά ἡλιοβασιλέματα τῆς Μήθυμνας,
στῶν ἀειθαλῶν τό θρόϊσμα.

Ὡς ἐκτούτου, κατέληξε ὁ γιατρός,
εὔκολα ἐντοπίζεται.

Ἔγραψε ὁ Φαίδων ΘΕΟΦΙΛΟΥ
στή μνήμη τοῦ ἀδελφοῦ του.

« ΜΑΡΙΑΝΘΗ »

Απόσπασμα από το ομώνυμο διήγημα του Ν.Θ., «Καταδυόμενη Αφροδίτη»

Η ανατολή έγινε στίς 6.08' κι οι αστρονόμοι ανατρίχιασαν απ' την ακρίβεια. Ο ήλιος - φωτεινό σεντόνι - ξεσκέπαζε σιγά-σιγά τη σκιά του χωραφιού και ζέσταινε τα χόρτα, βρεμένα με τα υγρά της νύχτας, π' εξατμιζόταν ξεμουδιαστικά.

Μες το χωράφι, σε μια σορό, πλήθαιναν τα ξεφούσκωτα ρούχα πού 'χαν ξεντύσει το κορμί τους κι ακόμα μύριζαν άνθρωπο.

Η μάνα μου κι οι γειτόνισσες μού 'παν πως πρέπει να καούν όλ' αυτά, τώρα που πέθανε ή Μαριάνθη, γιατί έτσι πρέπει. Να πάνε και τα πράματα μαζί της. Και κουβαλούσαν εκεί στη μέση του χωραφιού όλα τα υπάρχοντά της.

Φουστάνια, εσώρουχα, φάρμακα, μαξιλάρια, ο Καζαμίας της, το στρώμα, κουβέρτες, ένα πλαστικό κατσαρόλι της, παντόφλες, παπούτσια, χράμια, η νυχτικιά, τα γυαλιά της, γίναν όλα ξαφνικά μια πύρινη τούρτα παλιών γενεθλίων καθώς έριχνα πετρέλαιο με το μπετονάκι. Κι ένα πλήθος στάχτινα έντομα ανέβαιναν τρελά και χανόταν.

Άναβαν, φεγγοβολούσαν τα μπαγκάζια της Μαριάνθης και θέρμαιναν πιο πολύ τη μέρα. Ο τόπος γύρω, μονότονα ανεξάντλητος, πήγαζε την ανοχή αιώνων, αλλαγμένη σ' ένα ταπεινό ανατρίχιασμα ξαναζωής. Το θειάφι τ' οξυγόνο το άζωτο τα λευκώματα ο φωσφόρος τ' άλατα τα πιπέρια το κρασί ο παστουρμάς γεμιστές μελιτζάνες το ούζο ψάρια πλακί τηγανίτες με μέλι το άμυλον το ντοματένιο αίμα της, ανεβοκατεβαίνουν μες τα δέντρα και τα χορταρικά και συναντιούνται σε μερακλίδικες συνταγές για κρυφά τσιμπούσια κι αμετάνιωτα αιώνια γλέντια σιωπηλά.

Αν η ανάλυση δείξει πλούσια υλικά, ο τόπος ευχαριστιέται, γίνεται πιο όμορφος, ζωντανεύει κι αφήνει για μας την ψυχή αυτωνών που πέθαναν. Απλώς άλλαξαν στέκι και το γλέντι τους συνεχίζεται στα βουνά, στα δέντρα, στα χόρτα, στη θάλασσα. Αυτού μέσα ζούνε, σ' αυτούς πατά η ζωή και δουλεύει ακόμα, κι εμείς τους έχουμε για χαμένους γιατί δεν μπορούμε να τους μιλήσουμε και να μας μιλήσουν με τη γλώσσα της πατρίδας.

Έτσι σκάλιζα τη φωτιά να καούν καλά και τα υπόλοιπα μπαγκάζια κι έβλεπα ξεχασμένος όλα τα γύρω. Ο Μόλυβος

πάντα στη θέση του, πεντακάθαρος νοικοκύρης, με τα σπίτια των φτωχών ανθρώπων σφιχταγκαλιασμένα για πιο ζεστασιά. Και μες την αθωότη του έβλεπα την αθόρυβη αναμονή του ανάκατη με ραχάτι, όπου συνεχώς παραμόνευε το «τσακ» για ξαφνικά παράλογα νταβατούρια και ξεχαλίνωτο γλέντι από καρδιάς.

Ο άδειος δρόμος ερχόταν συνεχώς άπ' το Μόλυβο κι έστριβε και περνούσε, σαν ακίνητη κι άδεια σκέψη που ταξιδεύει μόνη της, δίχως ούτε μια έγνοια μέσα της, πιέζοντας στ' αυτιά πλήθος σπίθες βουής. Οι ξερολιθιές τρέχαν κι αυτές - ατέλειωτες μασέλες ιδιοκτησίας - μες τα χωράφια και τα χώριζαν δίνοντας τάξη στη γη και στους ανθρώπους. Που και που - μακρινά - δυο τρεις χωριανοί ανεμίζαν δουλειές μες τα οργωμένα χωράφια, σα μικροοργανισμοί στους ουρανίσκους των ιδιοκτήτων.

Τα δέντρα, τεράστια φτερά ξεσκονίσματος, με μια εκδικητική αδιαφορία πουπούλιζαν τα χαμηλά τ' ουρανού κι ανακάτευαν μιαν αόρατη σκόνη δευτερολέπτων, σπρωγμένα απ' ένα ελαφρό αεράκι («εμπάτης» το λένε) ταξιδεμένο παγκόσμια, μα που μόλις έφτανε εκεί, γινόταν Μολυβιάτικο κι έφευγε έτσι για πάντα.

Δεν της είχε βέβαια ξανασυμβεί να πεθάνει. Ξέφυγε πολλές φορές από σφαγές, εθνικά ναυάγια, πείνες κι άλλα γεγονότα της ιστορίας, μα πάντα η ζωή της ήταν ζωή της, κι η Ελλάδα - Ελλάδα. Βάδιζαν μαζί. Κι η κάθε μια για λογαριασμό της. Μα η ιστορία προχωρούσε κι η Μαριάνθη έπρεπε κάποτε και κάπου να πεθάνει. Κι ήταν εδώ. Στην κούλα. Στο έξοχικό σπιτάκι της με τα χωράφια και τ' άλλα που είπαμε.

Καίγοντας τα εξαρτήματα της Μαριάνθης και τσουρουφλίζοντας μες τη σορό ένα κομμάτι εφημερίδα, κατρακύλησε ξαφνικά στο μυαλό μου μια σκέψη περαστική - πάστα φλόρα - κι ήμουν εγώ το γκαρσόνι που τη μετάφερνα μες τη Σαχάρα ψάχνοντας για πελάτη: «Ο κ. Πρωθυπουργός - λέει - εξήγγειλε μέτρα καθ' α η πολιτεία θα μεγαλουργήσει ασκαρδαμυκτί και άνευ προπλακίσεως οιουδήποτε των πολιτών, είτε εις τον κοινωνικόν, είτε εις τον πολιτικόν, είτε εις τον θρησκευτικών, είτε εις των οικονομικών τομέα».

Και προσπαθούσα να δοκιμάσω ένα τομέα της πασταφλόρας, αλλά δεν τον ξεχώριζα. Ολα τα υλικά ήταν ανάκατα, όπως όταν - μικρός - ξεμοναχιαζόμουν και τραγουδούσα καταφχαριστημένος φανταστικά στιχάκια με παράλογες κι ανύπαρχτες λέξεις,

ζίμπι και ραρίρα και καφάρι
κάρλαγκ άλεκότι ζαμπλαφούρα,

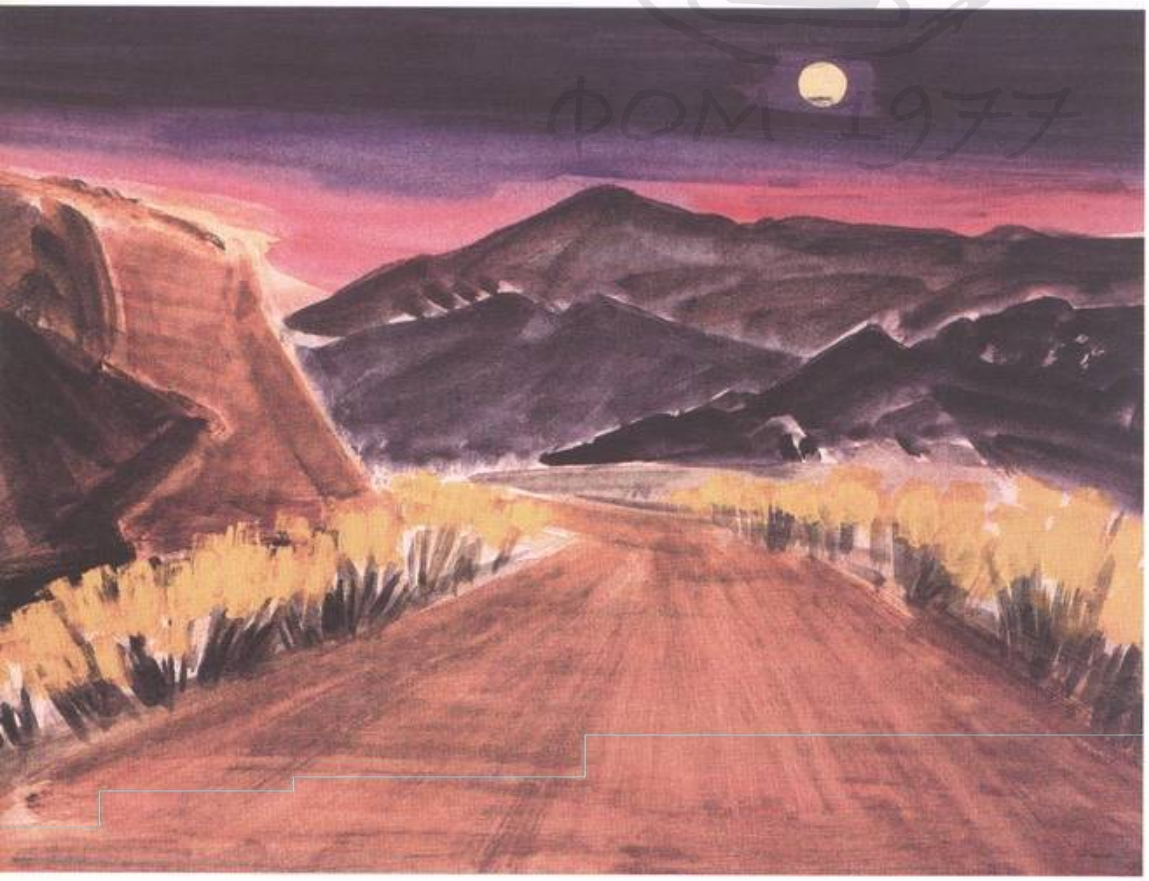
κι οι μεγάλοι κρυφάκουγαν ανήσυχοι. Μόλις τους έπαιρνα χαμπάρι σταματούσα, με λύπη που δε καταλάβαιναν.

Το βράδι ερχόταν η εφημερίδα, τους άκουγα που διάβαζαν τα δικά τους κι άρπαζα την κουβέντα.

Ένα «διεβίβασε» θα πει: «την ώρα που ανεβαίνω στο γαϊδούρι». Το «εκ του πρακτορείου» είναι το χαρτί που υπογράφει η γιαγιά η Μαριάνθη για να πάρει τα λεφτά της. «Βασιλικού αυλαρχείου» είχαμε κι εμείς. Και μάλιστα μιαν αυλή καταπράσινη. Όσο για το «συνεκρούσθη» δεν το εξήγησα ποτέ μου». «Συ 'ναι - κρούσθι». Το πρώτο ήταν «συ είναι», αλλά το «κρούσθι»; Κράτησα λοιπόν το κρούσθι και τό 'βαλα στα στιχάκια.

Λυπόμουν θανάτια, γιατί αυτές οι λέξεις της εφημερίδας σήμαιναν μόνο ένα πράμα και τίποτα παραπάνω. Οι δικές μου βέβαια μπορεί να μη σήμαιναν τίποτα η κάθε μια χωριστά, μα όλες μαζί τα σήμαιναν όλα. Ήταν ένα μεγάλο τραγούδι για τη γιαγιά που άναψε τη φωτιά κι άρχισε να μαγειρεύει, για το πανέρι με το πλέξιμο, το γκιογκιό, που ήταν γεμάτο νερό κοντά στην τριανταφυλλιά, το κουτί από μηχανέλαιον που έγραφε απάνω: SINGLAIR (αυτό μ' άρεσε πολύ για τα στιχάκια μα δεν ήξερα να το διαβάσω) κι είχε ζωγραφισμένο εν' άγνωστο ζώο, για το βουνό, καρά τεπές με τα σαλιγκάρια, τις σφήκες που έχουν φωλιές κάτω απ' τα κεραμίδια, για το βρυσάκι που πλενόμαστε, για τους καφέδες - τη μυρουδιά τους - που έψηνε η γιαγιά στους περαστικούς, για την ελιά μπροστά στην κούλα, π' ανεμίζει μες τα κλαδιά της -μπουκέτα- τις αθερίνες, έτοιμες για το τηγάνι.

Πήγαινα κι άνοιγα συχνά το ντουλάπι με τις στρωμένες εφημερίδες στα ράφια που 'χαν απάνω τους αραδιασμένα τα μπουκάλια και τα κουτιά με

Γιώργος ΛΟΛΟΣΙΔΗΣ « Ο άδειος δρόμος ερχόταν...» Ακουαρέλλα

τα διάφορα. Έβαζα μέσα το κεφάλι μου, το ξάπλωνα ελαφρά πάνω σ' ένα ράφι κι ανάσαινα τις μυρουδιές που γινόταν μέσα μου ζέστη ερωτικιά. Και μες από κει μπαινόβγαιναν τα χωράφια, τα βουνά, ο Μόλυβος με τα μπακάλικα και τα καφενεία, η θάλασσα, οι μπαχτσέδες, ο ύπνος μας το μεσημέρι, η σαλάτα με το κόκκινο ζουμί, η «έντεκα η ώρα», ο εμπάτης, «είχαμε γράμμα;», η μυρουδιά απ' τα ξύλα που καιγόταν, το ξυνό προζύμι κι η μέρα ολόκληρη.

Ύστερα έβλεπα για τελευταία φορά με λαχτάρα τα πράματα πώς ήταν βαλμένα μέσα στο ντουλάπι, γιατί την άλλη φορά που θα τα ξανάβλεπα δε θά 'ταν πια ακριβώς στην ίδια θέση.

Και καθώς πάντα, η γκόμενα μέρα μου με τύλιγε ζεστή κι εγώ σύμβαινα μέσα της ξελογιασμένος.

Μέσα σ' όλ' αυτά μπαινόβγαινε η Μαριάνθη στην κούλα, στην αυλή, στην κουζίνα, περνώντας μες απ' τον εμπάτη και τις «έντεκα η ώρα», μ' ένα περίγυρο λάδι στο στόμα της, μ' άνασκουμπωμένα μανίκια, και πάνω στα χέρια της - κολλημένα - λέπια, φύλλα μαϊντανός, φλούδια ντομάτας, αλάτι, πιπέρι, κι έβλεπα πια πως η Μαριάνθη δεν ήταν μόνο άνθρωπος αλλά κι όλ' αυτά που τραγουδούσα στα στιχάκια, κι αυτά που σύμβαιναν μες το ντουλάπι κι όξω του. Δε ξεχώριζες αν όλα τούτα είχαν κολλήσει πάνω στο κορμί της η βλάσταιναν απ' αυτό. Και καθώς πηγαινερχόταν άκουγα τις παντόφλες που χτυπούσαν απάνω στις φτέρνες της και λέγαν:

Ζίμπι και ραρίρα και καφάρι
κάρλαγκ αλεκότι ζαμπλαφούρα.

Μόλις κάπκαν όλα τα μπαγκάζια της άφησα τη φωτιά να χωνεύει και πήγα κι έκατσα στην αυλή της κούλας, στον καναπέ. Η μάνα μου είχε τελειώσει με το μαγείρεμα κι ήρθε κι έκατσε κοντά μου, νοτισμένη και ροζ απ' το κλάμα. Έκανα τσιγάρο, κι άρχισε δειλά να μου δίνει παραγγελίες, να πάω στο Μόλυβο να κανονίσω τα μετακήδεια χρέη. Μου τά 'δωσε γραμμένα στο χαρτί, και τα λεφτά μαζί.

Απ' το δρομάκι της εξώπορτας ερχόταν κοινωνικά καμπόσες γειτόνισσες φρεσκοσιδερωμένες και προικώες. Μπήκαν στην αυλή κι άρχισαν να μιλούν τηλεγραφικά, μια τρύπια ταινία παρηγοριάς και καλής θελήσεως... δεν πρέπει να στενοχωρείσαι... η ηλικία της δεν το επέτρεπε πλέον... όλοι έρχόμεθα και παρερχόμεθα ματαίως... ο θάνατος είναι το απευκταίον και ο προορισμός του ανθρώπου...

Όλες μύριζαν νοσοκομείο, φασουλάδα κι ορμές. Ο εμπάτης ποτάμισε δροσερά τη ραχοκοκκαλιά μου που στις όχθες της ζωντάνεψαν σαν καλαμιώνας οι τρίχες, κι εγώ μάσαγα - σταφίδες θερμαντικές - τις ρόγες απ' τα βυζιά των γειτόνισσων.

Έκατσαν στον καναπέ και στα πεζούλια κι η τρύπια τηλεγραφική τους κουβέντα καταλάγιασε. Τα χείλια μου φιλιόταν μόνα τους κι έβγαζαν λέξεις:

«Καφάρι! Ζαμπλαφούρα!»

Με μισάκουσαν χωρίς νά 'ναι σίγουρες και με ρώτησε η μάνα μου:

- Θέλεις τίποτα;

- Ναι! Να πηγαίνω...

Άρπαξα το χαρτί με τις παραγγελίες και τα λεφτά, κι η μάνα μου σηκώθηκε να βάλει το μπρίκι για τους καφέδες.

Πήγαινα κι ανάσαινα. Δούλευε το αναπνευστικόν σύστημα. Ρούφαγα οξυγόνα και λυγαριές κι ο θώρακας ανεβοκατέβαινε - σουμιές του ερώτου. Ξαφνικά κι άθελά μου άρχισα να βοηθώ στην ανάπνευσή μου. Περίμενα πότε θα εκπνεύσω για να εισπνεύσω πάλι. Μα στο άψε - σβήσε άρχισα να λαχανιάζω. Πριν μπω εγώ στη μέση ανάσαινα πιο άνετα. Και τώρα δεν μπορούσα να βγάλω από πάνω μου την ιδέα πως ανάσαινα. Ανακάλυψα όλοτελώς ξεκάρφωτα πως έχω αναπνευστικόν σύστημα και δουλεύει, σα να μην είχα ποτές και δε δούλευε.

Αλέξανδρος ΒΑΚΙΡΤΖΗΣ «Μόλυβος» (Λεπτομέρεια) Λάδι

Σαν τόσα πράματα που είναι δίπλα μας κάθε μέρα μα δεν τα παίρνουμε χαμπάρι ποτέ, και μόλις τα προσέξουμε - από κάποιο λάθος ή τυχαία ή απ' ανάγκη που δε την ξέρουμε - μας φαίνονται παράξενα, όξω από μας, όξω απ' τον καιρό, σα να μας χάρισαν ξαφνικά ένα παιχνίδι σε μια ηλικία διαρρήδην κι επαναπαυτικώς.

Τέτοιο παρόμοιο είναι που χρόνια πάω στην αγορά και ξέρω απ' όξω τα μαγαζιά, τις πέτρες του δρόμου, τα σκαλοπάτια, τις γωνιές, όλα. Κάποτε, δε ξέρω πώς γύρισα το κεφάλι μου απάνω, είδα τα δεύτερα πατώματα των μαγαζιών, παράξενα εγκαταλειμμένα, με τα παράθυρα ξεχαρβαλωμένα που ποτέ δεν έκατσε κανείς σ' αυτά να ζήσει ένα μικρό κομμάτι της μέρας.

Έβλεπα καλά τα δεύτερα πατώματα των μαγαζιών, τ' άγνωστα, σα νά 'χε κάτσει πάνω απ' την αγορά μια δεύτερη πόλη που έπρεπε να την ξαναζήσω μαζί μ' όσα γνώριζα πριν την ανακαλύψω. Κι έγινα όλος αγαλλίαση χωρίς να ξέρω γιατί. Ξαφνικά ένιωσα βρισκόμενος παντού. Συγχρόνως. Στην αγορά στα χωράφια στο σπίτι στη θάλασσα. Αυτή η δεύτερη πόλη ήταν δικιά μου. Με συντηρεί και τη συντηρώ.

Καθώς τραβούσα λοιπόν για το Μόλυβο πρόσεχα τέτοιου είδους ασήμαντα. Έβλεπα τα πόδια μου πού πήγαιναν κι ένιωθα το χώμα να μ' ακουμπά - πούντρα πλεκτρισμού - σε κάθε βήμα. Κι οι σόλες μου γίναν πατούσες ή τα παπούτσια μου είχαν φλέβες. Το ελαφρό τρέμολο στα πόδια μου, απ' το κριτσάλισμα των πετραδιών και του χώμα, ήταν ο ήχος. Στ' αυτιά μου έφτανε μονάχα το άγγιγμά τους. Τα μάτια μου ανοιγόκλειναν κάθε φορά μ' ένα τρακ πινέζας στη ψυχή μου και προμάντευαν το καινούργιο βήμα με μια ευχαρίστηση πως τάχατες αυτά (με τ' ανοιγόκλειμά τους) ρύθμιζαν τα βήματα και τη μεταφορά μου.

Με φυσούσε ο αγέρας και δεν καταλάβαινα: με φυσάει αυτός; ή μ' ακουμπούν τα δέντρα; Τίποτα δε μεσολαβούσε. Ούτε ο αγέρας, ούτε τα δέντρα, ούτ' εγώ ή τα βουνά κι όλα τ' αλλά. Ήμαστε όλα μαζί μια συνέχεια χωρίς να ξεχωρίζει κανένα μας, χωρίς νά 'χουμε κάποιο σκοπό καθένα μας χωριστά.

Περάσαμε ξαφνικά σε μια δύναμη μημουάπτου κι ακατάλυτη σα μεθύσι, που αυτή μόνη της ήταν όλα εμείς και σύμβαινε κι αποφάσιζε για λογαριασμό μας. Αφού ο αγέρας ακούμπησε τα δέντρα, μ' ακουμπούν κι αυτά κι η συνέχεια δεν τελειώνει. Αυτόματα ένιωσα ν' αγγίζουν στο πετσί μου οι άνθρωποι του Λονδίνου και της Αυστραλίας.

Μ' όλ' αυτά και μέσα σ' αυτά, βρέθηκα κι ήμουν τώρα στα πρόθυρα του Μολύβου. Έκανα στάση κι έριξα ένα γύρω ματιά πριν μπω στις γειτονιές.

Ο τόπος απλωνόταν αχόρταγα και χώνευε τη ματιά μου. Ο μικρός κόλπος με τη μασέλα της ακρογιαλιάς του γεμάτη αφρό. Τα βυζιά των λόφων. Το πόδι του κάβου μες τη θάλασσα. Τα βράχινα κεφάλια. Το περμανάντ των κυμάτων που σπάζαν. Η ατέλειωτη ζακέτα του ελαιώνα με το μεγάλο φερμουάρ του δρόμου πάντα κλειστό.

Ο ήλιος φώτιζε, και τα φαγιά που μαγείρευαν την ίδια ώρα οι γυναίκες σ' όλον το Μόλυβο ζέσταιναν. Όλος ο τόπος σιγόβραζε μες τη λόχη του και μια μυρουδιά μαϊντανού και ντομάτας πλανιόταν κρυφά - εφηβικός έρωτας - στα βουνά στα δέντρα στα χωράφια.

Μες τα φυτά αιωνιζόταν η χλωράδα των νεκρών, καταστάλαζε στο πετσί μου και μου βούιζε τη ζωή. Γέμισα όλος συγκοινωνούντα δοχεία που μέσα τους ανέβαιναν πλήθος ηδονικά υλικά κι η στάθμη τους μπερδευόταν μόλις έφτανε να ξεχειλίσει, κι ενώ ανάβλυζαν τα υλικά, η στάθμη όλο ανέβαινε μένοντας στο ίδιο ύψος σα να χανόταν ξαφνικά ένα μέρος σε μια διαρροή που τη χρωστούσα.

Τα ρούχα μου έγιναν τομάρι φλεβόεν καθώς μέσα μου γύριζε μια χαλασμένη πλάκα μ' ένα τραγούδι χωρίς όνομα κι απάνω της είχε κολλήσει η βελόνα μου στο σκάρτο σημείο και ρούφαγε απ' αυτό με λαχτάρα τις σταγόνες π' ερχόταν ξανά και ξανά, λες και δεν ήθελε τελειώσει ποτέ της αυτή μου η πλάκα.

.....

Νάσος ΘΕΟΦΙΛΟΥ

Μαστιγωμένος ἔφευγες *

Μαστιγωμένος ἔφευγες· μά, ἐσύ φιλιά σκορποῦσες

ἀγέρωχος, ἀλώβητος ἀετός μέσα στό πλῆθος
ἀπτόητος κι ἀκλόνητος στοῦ ἀγεριοῦ τό μένος
πού παραμόνευε κρυφά γιά νά σέ ξεριζώσει
ἀπό τό χῶμα τό ἱερό, τό χῶμα τό δικό σου!
Μαστιγωμένος ἔφευγες· μά, ἐσύ χαμογελοῦσες
κρατώντας στά ἐσώψυχα τῆς λεβεντιᾶς τήν σπίθα
προσάναμμα τῆς λευτεριᾶς τοῦ Κόσμου τό μεδούλι
νά σέ κοιτοῦν νά ἀναθαρροῦν παντοῦ οἱ ἀδικημένοι!
Μαστιγωμένος ἔφευγες· μά, σήκωνες τό χέρι
νά βλέπουν σάν θά περπατᾶς τῆς νίκης τό σημάδι
ἀνασαμιά νά παίρνουνε τῆς γῆς οἱ σκλαβωμένοι.

Μαστιγωμένος ἔφευγες· μά, ἐσύ φιλιά σκορποῦσες!...

10-12-04

Γιώργος ΞΕΝΕΛΛΗΣ

* ——

'Αφιερωμένο
στόν ἄνθρωπο
πού ξόδεψε
τή ζωή του
γιά μιά σπιθαμή γῆς,
τόν ἄνθρωπο
πού θυσίασε
τόν ἑαυτό του
γιά νά ἐξασφαλίσει
στόν βασανισμένο καί
κατατρεμένο του λαό
μιά λεύτερη
Πατρίδα.

Κωστής Μοσκώφ

Ένας αλπινιστής μιας ματωμένης επανάστασης που δεν τελείωσε

Του Ανδρέα φίλιον όφλημα

Η πνευματική φιγούρα του Κωστή Μοσκώφ παραμένει ακόμη ζωντανή σ΄ όποιον ως *τρόπο ζωής* κατανοεί την κληρονομιά του ελληνορθόδοξου πολιτισμού. Μολονότι έχει περάσει σχεδόν μια δεκαετία που ο Θεσσαλονικιός κι ο Αλεξανδρινός, ο διανοούμενος κι ο οραματιστής, ο ποιητής κι ο ιστορικός, ο εραστής της καθ' ημάς Ανατολής, εκοιμήθη στα 59 του χρόνια.

Γόνος εύπορης οικογένειας ο Κωστής Μοσκώφ γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1939 από πατέρα καπνέμπορο από τον Πόντο, τον Ηρακλή Μοσκώφ και μητέρα Ιταλίδα, την Αμίνα Αριγκόνι, κι αυτή γόνο της οικογένειας του αρχιτέκτονα κόντε Πιέρο ντ΄ Αριγκόνι, που καταγόταν από τους Ισπανοεβραίους της Αραγονίας. Με ανώτατες σπουδές σε Ελλάδα και Γαλλία, ο Κωστής Μοσκώφ υπήρξε ένας από τους πιο ρηξικέλευθους ιδεολόγους μαρξιστές που γνώρισε η Ελλάδα κατά τον 20ο αιώνα. Δημοσιογράφος, μορφωτικός ακόλουθος στην ελληνική πρεσβεία της Αιγύπτου, εκπρόσωπος του Ιδρύματος Ελληνικού Πολιτισμού στη Μέση Ανατολή, συγγραφέας, ποιητής και ιστορικός. Δικαίως τον χαρακτήρισαν «φορέα» του ελληνικού πολιτισμού στον αραβικό κόσμο και γενικότερα στη Μέση Ανατολή.

Γράφει ο
Αθανάσιος Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Ιδιαίτερος ήταν ο τρόπος με τον οποίο ο Κωστής Μοσκώφ ανοίχθηκε στην Ορθοδοξία, παρότι του κολλήσανε τη ρετσινιά του *«νεο-ορθόδοξου»*. Την αγκάλιασε με σεβασμό, με το προφητικό και το μαρτυρικό της συνάμα στοιχείο, *«το πριν το σώμα»* των Ελλήνων μαρξιστών, όπως έλεγε. Η στροφή του αυτή, αν και κατά τη δεκαετία του '80 με τον χριστιανο-μαρξιστικό διάλογο, εξέπληξε τον κόσμο της Αριστεράς, στηριζόταν σε μια βασική αρχή: στον *ελληνοκεντρισμό* του, ο οποίος παρέμεινε ανοιχτός στον *«Άλλο»*, στους άλλους, τους λαούς δηλαδή και τις εθνότητες της καθ' ημάς Ανατολής, μακριά βέβαια από τους συνήθεις εθνικιστικούς τόνους. Γι' αυτό, ως μορφωτικός ακόλουθος έκαμε πράξη τη σύζευξη της ελληνικότητας με τις πολιτιστικές παραδόσεις των λαών της Μέσης Ανατολής.

Το διεισδυτικό συγγραφικό του έργο αποτελεί σπάνια παρακαταθήκη έναντι της σημερινής χαοτικής και εκβαρβαρισμένης «ελληνικότητας». Μελετώντας το κανείς αισθάνεται το μεθυστικό άρωμα που αποπνέει η οικουμενική ρωμιοσύνη. Αποκομίζει μια βαθιά μυσταγωγία για το αληθεύειν και κοινωνείν της κληρονομιάς της. Σπάει τα ερέβη του ορθολογισμού υπάρχειν και κυοφορεί το θαύμα της εκθαμβωτικής παρουσίας του *Προσώπου*, πληρέστερα θεμελιώνου στο λόγο της παράδοσης και όχι στα άσαρκα ιδεολογήματα, που κατά καιρούς μας έρχονται από λογής – λογής γραικύλους και «προοδευτικούς» γραφιάδες.

Κωστής Μοσκώφ

Τούτος ο λόγος βγαίνει ατόφιος και πεντακάθαρος στο τελευταίο του βιβλίο *Η Σάρκα Σου Όλη*: *«Το Σώμα μας ως πρόσωπο, δηλαδή ολότητα. Το Σώμα μας ως σάρκα της ιστορίας, τόπος. Πήραν τα παραθαλάσσια – Μακεδονία και Θράκη. Κατασπαράχθηκε πρόσκαιρα έστω το Σώμα των σύνοικων λαών. Και θριαμβολογούμε οι ανόητοι με θούρια εκκωφαντικά. Απολησμόνησαν πως η δύναμη του ανθρώπου αυτής της γης είναι ο διάλογος ανάμεσα στους λαούς της – μυστικός Έρωτας. Έρωτας με τους καβγάδες και τις αγάπες του. Πήραν τα κομμάτια τους, αλλά χάσαν το Σώμα ολόκληρο. Χάσαν την Ανατολική Θράκη, την Ιωνία, τον Πόντο, την ίδια τη Βασιλεύουσα. Ξέχασαν το κήρυγμα του Ρήγα, πως ο Λεοπότης είναι ο Οθωμανός – αυτόν πρέπει να κυνηγάνε. Και έτσι, αντίτιμο της μεγάλης Ύβρεως, αντίτιμο τού να θέλουμε την Κόκκινη Μηλιά, βρεθήκαμε πίσω στον Έβρο. Και παραλίγο μετά από εκατό χρόνια, να βρεθούμε πίσω στη Μελούνα και στον Όλυμπο».*

Ο Κωστής Μοσκώφ πάνω σ' αυτήν την υπόσταση της ελληνορθοδοξίας υπήρξε μυσταγωγός μιας παράδοσης κινούμενης σε αγιοπατερικό κοινωνικό πλαίσιο. Άνθρωπος της σπουδής, της μυστικιστικής αφής και της φωταψίας,. Δεν θα τον ξεχώριζα από τον Ν. Γ. Πεντζίκη, τον Γ. Βαφόπουλο, τον Γ. Ιωάννου.

Περαίνοντας τούτην την επιφυλλίδα, επιθυμώ να τονίσω αυτό που παραπάνω κατέγραψα ως «νεο-ορθοδοξία». Όσοι ομιλούν γι' αυτή, είναι νομίζω προφανές, ότι μπροστά στο κάλλος της Ορθοδοξίας καταδεικνύουν την ανεπάρκειά τους. Ο Π. Νέλλας, ο Χρ. Γιανναράς, ο Κ. Ζουράρις, ο παπα-Γιώργης Μεταλληνός, ο Σεβ. Περγάμου Ιωάννης, ο π. Ι. Ρωμανίδης και ο Κ. Μοσκώφ, στην κυριολεξία δεν αρθρώνουν κανένα διαφορετικό λόγο απ' αυτό που αιώνες τώρα *κομίζει* η Ορθοδοξία. Οι υπέρμαχοι του όρου «νεο-ορθοδοξία» οδηγούνται σε μυθοπλασία, παραβλέποντας τη δυναμική της Ορθοδοξίας, που επιγραμματικά θα μπορούσε να εστιαστεί στα εξής: *τη βιωματική σχέση μας με την βυζαντινή και μεταβυζαντινή κληρονομιά. Και την αντίσταση μας σ' ότι παραπλανητικό, ανέραστο και μεσιτικό μας κληροδότησε η Δύση.* Είναι καιρός πια να καταλάβουμε ότι η ταυτότητα της ελληνορθοδοξίας και της ρωμιοσύνης, σε καμμιά περίπτωση δεν παραπέμπει στην τραγελαφική θεώρηση περί ελληνοχριστιανικού ιδεολογήματος.

Αθανάσιος Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Α- πορίες & Περι - πλανήσεις

Δόξα τα

Τ Α ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΧΡΟΝΙΑ, στα όνειρά μου γυρίζει και ξαναγυρίζει ο ίδιος πάντα εφιάλτης. Κάτω από ένα μολυβένιο ουρανό, μέσα σε στραχτιά ομίχλη, βρίσκομαι να περπατώ στους στενούς δρόμους μιας βρώμικης πόλης. Δεν οδηγούν πουθενά. Γύρω μου, χιλιάδες άγνωστες φιγούρες με πανομοιότυπα σκληρά χαρακτηριστικά. Από τη μια και την άλλη πλευρά των δρόμων, άχαρες τσιμεντένιες επιφάνειες γεμάτες από πανάσχημα σχέδια κρύβουν τον ουρανό. Ατμόσφαιρα έργων Τέννεσυ Ουίλλιαμς, Κάφκα, Μπέκετ και άλλων συγγραφέων ζόφου και δυστυχίας. Κάθε φορά ξυπνώ με το ίδιο δυσάρεστο αίσθημα...

Ξαφνικά πέρσι το καλοκαίρι, βγαίνοντας από φιλικό μου σπίτι απέναντι στο 6° Δημοτικό όπου έμενα, είδα μία λιγνή νεανική φιγούρα να ετοιμάζεται να ... εκτελέσει το προς την κοινωνία καθήκον της γράφοντας στους τοίχους του σχολείου !

Δίχως να το σκεφτώ δεύτερη φορά, ανέβηκα στο πεζούλι, σκαρφάλωσα στα κάγκελα και προσγειώθηκα στην αυλή. Εγώ, που προσέχω τα βήματα μου στο δρόμο, όπως άλλοτε πρόσεχα τα βήματα μου στη ζωή...

Εκτός εαυτής, κατευθύνθηκα στο νέο παιδί που άρχιζε να γράφει ανενόχλητο και μακάριο, και λαχανιασμένη από αγανάκτηση και θυμό του φώναξα: «Πήγαινε αλλού να ζωγραφίσεις τις αηδίες σου. Ακούς; Αλλού... Αυτό το σχολείο ανήκει στους χιλιάδες μαθητές του. Και αυτοί δεν θέλουν να μουτζουρώνεις τις αναμνήσεις τους. Κατάλαβες ; Γέμισε αν θέλεις τους τοίχους του σπιτιού σου - της κρεβατοκάμαρας, του μπάνιου, της κουζίνας. Και όταν τελειώσεις, ζωγράφισε το κορμί σου».

«Το έχω κάνει, κυρία», μου είπε αυθάδικα και ανεβάζοντας το μπλουζάκι και το παντελόνι του μου έδειξε με καμάρι το τατουάζ στο κορμί του.

«Και, αν κάποτε τα βαρεθείς;» τον ρώτησα.

«Δεν θα τα βαρεθώ ποτέ. Είναι η ταυτότητα μου», μου απάντησε με τη σιγουριά της ηλικίας του. Και έφυγε...

Και εγώ έμεινα να καϊδεύω με το βλέμμα το σχολειό μου, τον πρωταγωνιστή κάποτε της ζωής μου...

Τι να κάνουμε ; Όλοι της γενιάς μου κι εγώ ανάμεσά τους αγαπάμε τις καθαρές επιφάνειες, τα καθαρά λόγια, τα καθαρά μάτια. Και δεν δεχόμαστε τη βρωμιά. Πουθενά.

Οι γραμμένοι σήμερα τοίχοι μου φέρνουν στο νου τους τοίχους στις τουαλέτες των σχολείων μας. Τότε τα παιδιά εκτονώνονταν σεξουαλικά, τώρα όμως ;

Τώρα, εκτονώνουν τη μανία τους για επίδειξη βάζοντας την υπογραφή τους δημόσια στις τσιμεντένιες επιφάνειες, αφήνοντας μ' αυτόν τον τρόπο τα δακτυλικά τους αποτυπώματα στον κόσμο...

Έτσι, παύουν να είναι ανώνυμες μονάδες μέσα στο πλήθος και γίνονται πρόσωπα υπαρκτά. Γίνονται κι αυτοί «κάποιοι». Τους κάνουν «κάποιους» τα χιλιάδες βλέμματα που πέφτουν στα γραπτά τους.

Της Όλγας ΣΤΑΥΡΙΔΟΥ - ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ

λεφτά, έχουμε Θεό !..

Τα «γραπτά» τους... Ένα είδος τηλεόρασης. Η τηλεόραση του δρόμου. Απευθύνεται σε δύο κατηγορίες ανθρώπων:

- α) Τους συνομιλήκους τους (ή κάποιους απ' αυτούς) με τους οποίους συνεννούνται τέλεια στη ... δική τους γλώσσα, και

β) Τους μεγάλους, που αντιπαθούν θεωρώντας τους υπεύθυνους για το αποτυχημένο μοντέλο της κοινωνίας που έφτιαξαν γι αυτούς.

Αυτά τα ψυχεδελικά φουσκωμένα σχέδια με τα χτυπητά χρώματα που βγάζουν μάτι αντικατοπτρίζουν την εικόνα της κοινωνίας των μεγάλων. Ακαταλαβίστικη, φαντασμένη, α-νόητη, προκλητική. Μια σκέτη ασυναρτησία... Της επιστρέφουν, λοιπόν, με τα σχέδια τους την εικόνα της. *(Καθρέφτης σου είμαι κοινωνία και σου μοιάζω).*

Οι μεγάλοι δεν τα καταλαβαίνουν αυτά. Νιώθουν τα οργισμένα σχέδια σαν προσβλητικούς μπάτσους, σαν γροθιές στο στομάχι, σαν ταπεινωτικές μούτζες. Και εξοργίζονται...

Στη γειτονιά μου υπάρχει ένα νεανικό στέκι. Πλάι στην είσοδο ένας πίνακας «Ανακοινώσεων» μου θυμίζει τέτοιους του... Πανεπιστημίου! Κάθε τόσο, περνώ από κει και διαβάζω.

Απ' όσους γράφουν έχω ξεχωρίσει έναν, που κάνει τα ίδια μικρά στρογγυλά γράμματα. Σας μεταφέρω κάποια «αποφθέγματά» του:

Ζωή, όχι απλή επιβίωση.

Χαμένα χρόνια είναι αυτά μπροστά στην TV.

Ζούμε για να καταναλώνουμε. Αίσχος!

Δόξα τα λεφτά, έχουμε Θεό.

Επικοινωνώ νοερά με τον άγνωστο μου συντάκτη: Είσαι και πολύ έξυπνος φίλε, λέω στη σκιά του. Και αυτήν την ώρα, σκέφτομαι ότι ακόμη και στις πιο ενοχλητικές πράξεις υπάρχουν εξαιρέσεις...

Εκτός όμως από τους μανιακούς των γκράφιτι, υπάρχει και η άλλη όψη του νεανικού νομίσματος: οι συναισθηματικοί, οι τρυφεροί, οι ευαίσθητοι, οι κεφάτοι.

Αυτοί έχουν κάνει ομάδες - τις «δωρεάν αγκαλιές» - πιστεύοντας ότι ο κόσμος μας μπορεί να γίνει καλύτερος με απλά αλλά σπάνια ωραία πράγματα, όπως... μια ζεστή αγκαλιά!

Καθώς λοιπόν περπατάς αμέριμνος, κάποιος κρατώντας ένα χαρτόνι που γράφει «δωρεάν αγκαλιές» τρέχει και σ' αγκαλιάζει χαρίζοντας σου λίγη ζεστασιά.

Ένας σύγχρονος ... πρόσκοπος! Μια μοντέρνα... καλή πράξη!

Ζαλισμένοι και σαστισμένοι, λοιπόν, ανάμεσα σε ... γροθιές και αγκαλιές θα ζήσουμε τον Επίλογο της ζωής μας. Και όποιος αντέξει!

Όταν είμαστε μικροί, δεχόμαστε αυτές τις δύο διαφορετικές συμπεριφορές: χτυπήματα και αγκαλιές. Μας χτυπούσαν οι μεγάλοι όταν κάναμε αυτά που δεν ήθελαν και μας αγκάλιαζαν όταν κάναμε αυτά που περίμεναν από μας...

Τώρα, όμως, δεν είναι το ίδιο. Οι απαιτήσεις των νιάτων - η άρχουσα τάξη στη ζωή μας - δεν είναι ξεκάθαρες. Ούτε όμως και οι αντιδράσεις τους σ' αυτά που προσφέρουμε. Άλλα περιμένουμε και άλλα δεχόμαστε. Μπερδευτήκαμε, λοιπόν. Δεν ξέρουμε τι να κάνουμε.

Και αναρωτιέμαι: Μήπως η «γενιά του σάντουιτς», η δική μας γενιά, συμπιέζεται ανάμεσα στις δυο φέτες - τους προηγούμενους και τους επόμενους - γιατί είναι υπερβολικά καλή και ανεκτική; Μήπως διάλεξε αυτήν τη θέση και συνεχίζει με κάθε θυσία να την κρατά γιατί φοβάται; Πολύ περισσότερο από όσο οι περασμένες γενιές; Φοβάται μήπως δεν την αγαπάν αρκετά τα παιδιά και τα εγγόνια της και την κρατήσουν στο περιθώριο της ζωής τους; Αφήνοντάς την μόνη, ολομόναχη να διατρέξει τα τελευταία χιλιόμετρα; Τα πιο δύσκολα, τα πιο κοπιαστικά, ίσως τα πιο φοβερά ; Για σκεφτείτε το. Ή μήπως δεν χρειάζεται να το σκεφτείτε καν γιατί ξέρετε την απάντηση...

Φωτογραφία
Μπάμπη
ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗ

Οι χειμερινοί μας κολυμβητές στο «Απελλή» Μυτιλήνης

Κάθε Πρωτοχρονιά κόβουν τη Βασιλόπιτάς τους μες τη ...θάλασσα.

Καταχείμωνο!..

30 ΧΡΟΝΙΑ ΦΟΜ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ «Ο Θεόφιλος» • 1977 - 2007

Μέλος της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ερασιτεχνικού Θεάτρου (AITA / IATA)
και της Ομοσπονδίας Ερασιτεχνικού Θεάτρου Αιγαίου (ΟΕΘΑ)

ΘΕΑΤΡΟ • ΜΟΥΣΙΚΗ • ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ • ΕΚΔΟΣΕΙΣ • ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ • ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ • ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Studio Θεάτρου • Cinema PHOM • Λεσβιακή Βιβλιοθήκη • Εικαστικό Εργαστήρι • Εκθέσεις

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ 1977 - 2007

1979: «Ο ΑΦΕΛΗΣ», του Δ. Ψαθά
1980: «ΑΦΑΛΟΤΡΥΠΙΔΑ» Επιθεώρηση των Σ. Αναστασέλλη – Β. Χατζημανώλη
1981: «ΜΙΚΡΟΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΙ» του Δ. Ψαθά
1982: «Γ΄ ΑΝΑΠΟΥΔΟΥΣ» του Γ. Πασπάτη
1984: «ΕΞΟΧΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ Ο ΕΡΩΣ» του Δ. Ψαθά
1987: «ΤΟ ΝΗΣΙ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ» του Αλ. Πάρνη
1988: «Η ΡΟΥΔΙΑ», του Α. Αραβανόπουλου
1988: «4 ΜΟΝΟΠΡΑΚΤΑ», (Μουρσελάς, Ουίλιαμς, Χέμινγουέι, Στρίμπεργκ)
1989 - 90: «ΗΛΕΚΤΡΑ», Σοφοκλή
1990: «Η ΒΕΓΓΕΡΑ», του Η. Καπετανάκη
1991 - 93: «ΕΚΚΛΗΣΙΑΖΟΥΣΕΣ» του Αριστοφάνη
1992: «ΔΕΛΗΣΤΑΥΡΟΥ ΚΑΙ ΥΙΟΣ» του Α. Σακελλάριου
1992: «Ο ΚΛΕΨΑΣ ...ΤΟΥ ΚΛΕΨΑΝΤΟΣ», του Ντάριο Φο
1993 - 94 - 95: «ΥΛΙΚΟ ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ», του Σοφοκλή
1995 - 96: «ΠΑΡΟΔΟΣ ΘΗΒΩΝ» και «ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟΝ ΟΡΕΣΤΗ», του Ι. Καμπανέλλη
1995 - 96: «ΦΑΥΣΤΑ», του Μπόστ
1997: «ΠΕΡΠΑΤΩ ΕΙΣ ΤΟ ΔΑΣΟΣ», της Στέλλας Μιχαηλίδου
1997: «Η ΜΥΤΙΛΗΝΗ ΜΑΣ... ΕΝΑ ΤΡΑΝΟ ΧΟΥΡΙΟ», Επιθεώρηση των Β. Χατζημανώλη και Α. Μηνά
1997 - 98: «ΦΙΛΟΝΙΚΙΑ», του Μαριβώ
1998: «Η ΣΑΜΙΑ», του Μενάνδρου
1998: «ΜΕ ΔΥΝΑΜΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΗΦΙΣΙΑ», των Κεχαΐδη - Χαβιαρά
1999 - 2000 - 01 - 03: «ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ», Δραματοποίηση, Α. Σεφτελή
2002: «Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΛΟΥΡΣΙΝ», του Ευγένιου Λαμπίς
2004 - 05: «ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ», του Μολιέρου
2005: «ΤΙΤΑ-ΛΟΥ», της Κάθριν Ανν.
2005: «Η ΣΤΡΙΓΓΛΑ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΑΡΝΑΚΙ», του Σαίξπηρ
2006: «ΤΟ ΑΥΓΟ», Μονόπρακτα των Κ. Μουρσελά, Χ. Πίντερ, Σ. Σκοπελίτη, Τ. Ουίλιαμς
2007: «ΟΔΥΣΣΕΑ ΓΥΡΙΣΕ ΣΠΙΤΙ», του Ι. Καμπανέλλη.
2007: «ΠΑΡΤΙ ΓΕΝΕΘΛΙΩΝ» του Χάρολντ Πίντερ.

μαθήματα:
υποκριτικής
ψυχοσωματικής έκφρασης
ορθοφωνίας
Πληροφορίες: 6972 210 895
Studio ΘΕΑΤΡΟΥ ΦΟΜ

STUDIO ΘΕΑΤΡΟΥ ΦΟΜ

η ΑΙΘΟΥΣΑ του ΘΕΑΤΡΟΥ μας
σε παραδοσιακό - βιομηχανικό κτίριο
1990 - 2007

ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΣΕ 22 ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΘΕΑΤΡΟΥ

Α΄ 1992: Στο Διεθνές Φεστιβάλ του GÖPPINGEN ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ με τις «ΕΚΚΛΗΣΙΑΖΟΥΣΕΣ», του Αριστοφάνη.
Β΄ 1993: Στο 10ο Παγκόσμιο Φεστιβάλ Ερασ. Θεάτρου στο MONACO (MONTE CARLO) με τις «ΕΚΚΛΗΣΙΑΖΟΥΣΕΣ» του Αριστοφάνη.
Γ΄ 1988 - 2007: Στην Ελλάδα και σε 13 Φεστιβάλ «ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ» των Ερασ. Θιάσων Αιγαίου, στα νησιά Μυτιλήνη (2), Χίο (3), Σάμο, Ρόδο, Λήμνο (2), Σύρο (3), Νάξο.
Δ΄ 1995: Στη Συνάντηση «Θεατρικές Αναζητήσεις στο Αιγαίο» του Ιδρύματος «Ν. Δημητρίου» Πυθαγόριο Σάμου, με τα «ΠΑΡΟΔΟΣ ΘΗΒΩΝ» και «ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟΝ ΟΡΕΣΤΗ» του Ι. Καμπανέλλη.
Ε΄ 1996: Στο 12ο Πανελλήνιο Φεστιβάλ Ερασ. Θεάτρου ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ, με τα 2 παραπάνω Μονόπρακτα του Ι. Καμπανέλλη. Έλαβε τα βραβεία: καλύτερης παράστασης, α΄ σκηνοθεσίας, α΄ γυναικείου ρόλου, β΄ ανδρικού ρόλου.
ΣΤ΄ 1996: Στο Αρχαίο Θέατρο Μυτιλήνης, επανάληψη των δύο παραπάνω μονόπρακτων, ζωντανεύοντας θεατρικά, ύστερα από αιώνες το Ιστορικό αυτό Θέατρο.
Ζ΄ 1998: Στο Νέο Αρχαιολογικό Μουσείο Μυτιλήνης, με το «Η ΣΑΜΙΑ» του Μενάνδρου.
Η΄ 2000: Στο Πολιτιστικό «Καλοκαίρι 2000» του Δήμου ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ, με την παράσταση «ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ».
Θ΄ 2004: Στο Διεθνές Φεστιβάλ της GIRONA - ΙΣΠΑΝΙΑΣ, με την παράσταση «ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ».
Ι΄ 2005: Στο ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ Φεστιβάλ Ερασ. Θεάτρου στη ΛΕΥΚΩΣΙΑ, με το «ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ» του Μολιέρου.

Φωτογραφία Στρατή **ΤΣΟΥΛΕΛΗ**